

TALABALARDA MASALA YECHISHDA TEXNIK IJODKORLIK TAJRIBASI

Artikov Maqsud Baxadirovich

assistent

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

E-mail: maqsudartiqov92@gmail.com

ANNOTATSIYA

Talabalarda masala yechishda ijodiy faoliyat xususiyatlarini hisobga olib, talabalarning ijodiy fikrlashlari va ijodiy o‘ziga xos xususiyatlariga yechim topish hamda kimyoviy ijodkorlik tajribasidan kelib chiqib ijodiy faoliyatning o‘ziga xos texnik ijodiy xususiyatlari rivojlantiriladi.

Kalit so‘zlar: Kimyoviy ijodkorlik, ijodiy hamkorlik qobiliyati, ijodiy fikrlash qobiliyati, ijodiy muammolarni hal qilish, ijodiy masalalarni hal qilishda kimyoviy bilimlardan foydalanish tajribasi, texnik ijodkorlik tajribasi.

EXPERIENCE OF TECHNICAL CREATIVITY IN PROBLEM SOLVING IN STUDENTS

Artikov Maqsud Baxadirovich

Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz, assistant

E-mail: maqsudartiqov92@gmail.com

ABSTRACT

Taking into account the characteristics of creative activity in solving problems, finding solutions to students’ creative thinking and creative characteristics, and based

on the experience of chemical creativity, specific technical creative characteristics of creative activity are developed.

Keywords: Chemical creativity, creative cooperation ability, creative thinking ability, creative problem solving, experience of using chemical knowledge in solving creative problems, experience of technical creativity.

Talabalarda ijodkorlik ko‘p jihatdan fizika, kimyo va boshqa maktab fanlari bo‘yicha eksperimental muammolarni hal qilishning muvaffaqiyatini belgilaydi, bu esa texnik qurilmani loyihalashni talab qiladi (g‘oyani ishlab chiqish, chizmalarni qurish, materiallarni tanlash), shuningdek material bilan ishlash qobiliyatini talab qiladi. Shu bilan birga, har bir maktab fanida texnik ijodiyotning mazmuni o‘ziga xos xususiyatlarga ega. Shunday qilib, kimyoda texnik ijodkorlik tajribasida [1], bu o‘ziga xoslik maktab laboratoriyasida kimyoviy reaksiyalarni o‘tkazish uchun asboblarning strukturaviy xususiyatlarini loyihalash va aniqlashda namoyon bo‘ladi.

Shunday qilib, kimyo bo‘yicha ijodkorlik uchun motivatsiya, ijodiy hamkorlik qobiliyati, ijodiy fikrlash qobiliyati, muammolarni hal qilish uchun kimyoviy bilimlardan foydalanish tajribasi, hal qilingan kimyoviy ijodiy muammolarning butun to‘plami, kimyo bo‘yicha texnik ijodkorlik tajribasi shaxsiy ijtimoiy tajribani kimyo o‘rganishda shakllangan ijodiy faoliyat tajribasi sifatida belgilanadi. Bunday tajribani shakllantirish qonuniyatlarini o‘rganish kimyo o‘qitish nazariyasi va metodikasi doirasida amalga oshirilishi mumkin.

Kimyoviy ijodkorlik tajribasining tanlangan komponentlari ma’lum bir tarzda o‘zaro bog‘liq. Ijodkorlik motivatsiyasi ko‘p jihatdan ijodiy fikrlash qobiliyatini belgilaydi.[2]

Ijodiy hamkorlik qilish qobiliyati ijodiy fikrlash qobiliyatiga bog‘liq. Ijodiy hamkorlik qilish qobiliyati talabaning o‘rtoqlari g‘oyalar mohiyatiga kirib borishiga, u yoki bu g‘oyani qo‘llab-quvvatlovchi dalillarni keltira olishiga bog‘liq.

Ijodiy fikrlash qobiliyati kimyoviy ijodkorlik tajribasining qolgan uchta komponenti bilan o‘zaro bog‘liqdir. Muammolarni yechishda kimyoning turli

sohalariga oid bilimlardan foydalanish tajribasi ijodiy yechimning mazmuniy tomonlarini belgilaydi.

Kimyo fanidan bilimlardan ijodiy foydalanish tajribasi fan bo'yicha texnik ijodkorlik tajribasining mazmunini (reaksiyalarning paydo bo'lish shartlari va qurilmalarning konstruksiyasi o'rtasidagi bog'liqlikni) belgilaydi, ikkinchisi muammolarni hal qilishda kimyo bo'yicha turli bilimlardan foydalanish tajribasini boyitadi.

Ijodiy qobiliyatlarning muhim xususiyati - unumdorlik. Ijodiy mahsuldorlik odatda muammoni hal qilish uchun turli xil variantlarni taklif qilish va original yechimni topish qobiliyati sifatida tushuniladi. Psixologiyada ijodiy mahsuldorlik ko'pincha ijodiy fikrlashning o'ziga xos xususiyati sifatida qaraladi. Demak, talaba kimyo fanidan ijodkorlik motivatsiyasining pastligi sababli muammoni hal etmasligi mumkin. Misol uchun, talaba san'at maktabida o'qiydi, lekin bu o'quvchi kimyoga befarq.

Shu bilan birga, talaba kimyo fanidan yetarli bilimga ega emasligi yoki, masalan, ilgari surilgan fikrning to'g'riligini tekshirish uchun qurilma qura olmaganligi sababli masalani yecha omasligi mumkin. Talabalarning tafakkuri bilan bog'liq bo'lmagan muvaffaqiyatsizliklarining boshqa sabablari ham bor.

Bir necha bor ta'kidlanganidek, ijodiy hamkorlik sharoitida ijodiy jarayon yana ham samarali bo'ladi. Talabalarning ijodiy hamkorligi muammoni tez hal qilishi uchun tashkil etilishi kerak. Har bir talabaning kimyoviy ijodkorlik tajribasini uning taklif qilingan ijodiy vazifalar ustida faol ishlashi bilan shakllantirish mumkin.

Kimyodan masalalar yechishda ijodiy yondashuvlar talabalarning o'quv ilmiy ijodining ajralmas qismi sifatida qaralishi mumkin. Bu esa o'z navbatida talabalarning masala yechishdagi ijodkorlik qobiliyatida ko'rinadi.

Shunday qilib, mavzu bo'yicha muammolarni hal qilishda ijodiy samaradorlikni butun ijodiy faoliyat tajribasining namoyon bo'lishi sifatida ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Голобородько М.Я. Развитие творческих способностей учащихся на уроках химии. Диссертация . канд. пед. наук, М. , 1964. — 238 с.
2. Оржековский П.А. Формирование у учащихся опыта творческой деятельности на практических занятиях по химии (Методические рекомендации учителю). — М.: ИОСО РАО, 1995. — 16 с.
3. R.J.Ishmammedov “Innovacion texnologiyalar yordamida ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llari” Toshkent 2004-yil.
4. L. V. Golish. Talimning faol usullari : mazmuni, tanlash, amalga oshirish, Toshkent. , O‘rta maxsus kasb-hunar talimi markazi. 2011-yil.

